Rilaxx ta' ħwejjeġ maqbuda; danni

QORTI ĊIVILI PRIM'AWLA

ONOR. IMĦALLEF TONI ABELA LL.D.

Seduta ta' nhar it-Tlieta, 24 ta' Settembru, 2019

Numru 1

Rikors Numru 439/09TA

John Ellul Karta tal-identita numru 716657 (M)

vs

Direttur Ġenerali (Dwana)

Il-Qorti:

Rat ir-Rikors tar-rikorrent ippreżentat fit-8 ta' Mejju 2009 li permezz tiegħu premetta u talab is-segwenti:-

"1. Illi fil-bidu tas-sena 2006 l-esponent importa f'Malta vettura tal-għamla Toyota Hilux VIN: PN133JV2508002369.

2. Illi sussegwentement kien hemm opposizzjoni kemm mill-Awtorita Dwar it-Trasport kif ukoll mill-intimat sabiex l-istess vettura tiġi rreġistrata u tiġi lliċenzjata fuq isem l-esponent stante illi kienet għaddejja xi investigazzjoni mill-Pulizija Ezekuttiva dwar il-provenjenza tal-istess vettura.

3. Illi bejn il-bidu tas-sena 2006 sat-18 ta' Frar 2009 l-imsemmija vettura baqgħet fil-pussess tar-rikorrenti pero mingħajr numru ta'

reġistrazzjoni u mingħajr liċenzja u allura mingħajr il-possibilita tar-rikorrent li jagħmel użu minnha.

4. Illi fit-18 ta' Frar 2009 din il-vettura ġiet elevata mingħand ir-rikorrent u għaddiet fil-pussess tal-Kontrollur tad-Dwana u baqgħet fil-pussess tiegħu sal-lum.

5. Illi r-rikorrent ittanta jitkellem mal-Kontrollur tad-Dwana jew rappreżentant tiegħu sabiex din il-vettura tiġi rilaxxjata lill-esponent, madanakollu fit-3 ta' April 2009 il-Kontrollur tad-Dwana qabad u arbitrarjament, illegalment abbużivament, in mala fede u b'mod mhux raġjonevoli ħareġ nota ta' qbid numru 43/2009 hawn annessa u mmarkata bħala dokument A dwar din il-vettura ai termini tal-artikoli 60(b) tal-Kapitolu 37 tal-Liġijiet ta' Malta.

6. Illi din in-nota ta' qbid inħarġet illegalment, inġustament, b'mod abbużiv, in malafede, arbitrarju, b'mod mhux raġjonevoli u mingħajr ġustifikazzjoni legali fil-konfront tar-rikorrenti u għalhekk għandha tiġi rrevokata stante li fil-każ odjern ma kien hemm l-ebda ksur tal-artikolu 60(b) tal-kapitolu 37 tal-Liġijiet ta' Malta u inoltre dan l-artikolu tal-liġi citat fin-nota ta' qbid relattiva ma japplikax għall-każ odjern.

7. Illi l-intimat minkejja li ġie debitament interpellat permezz ta' ittra uffiċjali mmarkata Dok B sabiex jirrilaxxja l-imsemmija vettura huwa baqa' inadempjenti.

8. Illi għal kull bon fini qed jiġi kkonfermat illi l-valur tal-vettura in kwistjoni jaċċedi l-Euro 11646.87.

Għaldaqstant ir-rikorrent jitlob bir-rispett illi din l-Onorabbli Qorti jogħġobha:

1. Tiddikjara u tiddeċiedi illi n-nota ta' qbid numru 42/2009 inħarġet illegalment, inġustament, in mala fede, b'mod mhux raġjonevoli, b'mod arbitrarju, u mingħajr ġustifikazzjoni legali effettiva fil-konfront tar-rikorrenti u bi ksur tal-artikoli 72 tal-Kap 37 u għandha tiġi rrevokata stante illi ma kien hemm ebda ksur tal-artikolu 60(b) tal-Kapitolu 37 tal-Liġijiet ta' Malta fil-każ odjern.

2. Tordna lill-intimat sabiex jirrilaxxja b'effett immedjat il-vettura tal-marka Toyota Hilux VIN: PN 133JV2508002369 a favur tar-rikorrenti.

3. Tiddikjara lill-intimat responsabbli għad-danni kollha sofferti minnu bħala konsegwenza tal-ħruġ tan-nota ta' Qbid 43/2009 fuq imsemmija u tal-azzjonijiet tiegħu sussegwentement għal tali ħruġ.

4. Tillikwida d-danni kollha hekk sofferti mir-rikorrenti okkorrendo bl-opera tal-periti nominandi.

5. Tikkundanna lill-intimat li jħallas lir-rikorrenti kwalsiasi ammont li jiġi hekk likwidat.

Bl-ispejjes u nteressi legali kontra l-intimat li jibqa' minn issa inġunt in subizzjoni."

Rat ir-Risposta tal-intimat ippreżentata fl-1 ta' Ġunju 2009 li permezz tagħha wieġeb is-segwenti:-

"1. Illi preliminarjament jingħad li hemm tliet kawżi relatati ma' din l-istess importazzjoni ta' tliet vetturi Toyota Hilux, u ċioe dik odjerna, kif ukoll Rik 441/09RCP **Kevin Ellul vs Kontrollur tad-Dwana**, u Rik 440/09GCD **Lawrence Ellul vs Kontrollur tad-Dwana**. Peress li dawn it-tliet kawzi jirriżultaw mill-istess importazzjoni, u fihom se jitressqu l-istess provi u l-istess punti legali, ikun opportun li t-tliet kawzi jimxu flimkien u jkunu deċiżi mill-Qorti preseduta mill-istess Onorabbli Imħallef. Għalhekk l-esponent jitlob li din l-Onorabbli Qorti jogħġobha ssejjaħ dawn iż-żewġ kawżi quddiemha u tismagħhom u tiddeċidihom flimkien mal-kawża odjerna.

2. Illi fil-mertu n-nota ta' qbid numru 43/09 inħarġet mill-esponent skont il-liġi u dan peress li rriżulta mill-investigazzjonijiet li għamlu l-esponent u l-Kummissarju tal-Pulizija li l-vettura Toyota Hilux VIN:PN133JV2508002369 hija vettura misruqa fil-Malasja. Għalhekk bħala tali, hija oġġett ipprojbit fis-sens tal-artiklu 60(b) tal-Kap 37 u ma tistax tidħol f'Malta.

3. Illi l-esponent huwa l-awtorita' kompetenti li jikkontrolla d-dħul tal-merkanzija f'Malta u bħala tali għandu l-obbligu li jenforza kemm il-liġijiet doganali kif ukoll liġijiet oħra li jistgħu jinkisru permezz ta' importazzjoni t'oġġetti. Ċertament id-dħul f'Malta ta' oġġett misruq imur kontra l-ittra u l-ispirtu ta' diversi liġijiet u għalhekk din il-vettura ma tistax titħalla tidħol f'Malta u tkun reġistrata daqs li kieku l-provenjenza tagħha hija waħda regolari.

4. Illi mill-2006 lil hawn, il-vettura in kwistjoni kienet fil-pussess tar-rikorrent imma ssiġillata mill-esponent. Bejn dakinhar u llum, saret investigazzjoni mill-esponent u mill-Kummissarju tal-Pulizija fejn irriżulta li din il-vettura kienet misruqa, liema investigazzjoni involviet kuntatti mal-Interpol ta' diversi pajjiżi. Saru wkoll diversi laqgħat bejn il-partijiet u bejn l-avukati rispettivi tagħhom.

5. Illi l-proċedura odjerna hija proċedura in rem u għalhekk li hu relevanti biss għall-fini ta' din il-kawża huwa l-oġġett innifsu. Għalhekk, anke jekk għall-grazzja tal-argument jirriżulta li l-vettura in

kwistjoni kienet misruqa qabel ġiet f'idejn ir-rikorrent, xorta waħda din il-vettura ma tistax tkun f'Malta għaliex tibqa' oġġett ipprojbit.

6. Illi rigward it-talbiet tar-rikorrent, l-esponent jissottometti li ladarba din hija kawża biex timpunja qbid t'oġġett mill-esponent ai termini tal-artiklu 72 et seq tal-Kap 37, l-unika talba li tista' ssir hija għar-rilaxx tal-oġġett, u dan ai termini tal-artiklu 73(2) tal-istess Ordinanza.

7. Illi rigward it-talbiet għal-likwidazzjoni u ħlas ta' danni, l-esponent jissottometti li dawn ma setgħux isiru f'din il-proċedura. Mingħajr preġudizzju għal dan, jgħid ukoll li f'kull każ, kwalunkwe talba għal danni kontra għemil amministrattiv, inkluż din, trid tkun deċiża fid-dawl tal-artiklu 469A tal-Kap 12, u ċioe li l-ewwel trid tkun ippruvata mala fede biex l-amministrazzjoni twieġeb għad-danni. L-esponent isostni li f'dan il-każ in-nota ta' qbid inħarget skond il-liġi u ma kien hemm l-ebda abbuż jew mala fede jew deċiżjoni arbitrarja involuta.

Salv eċċezzjonijiet oħra jekk ikun il-każ.

Għaldaqstant l-esponent jitlob bir-rispett li din l-Onorabbli Qorti jogħġobha tiċħad it-talbiet tar-rikorrent bl-ispejjeż kontrih."

Rat l-avviż tat-13 ta' Frar 2019 dwar l-assenjazzjoni ta' dmirijiet lill-Imħallfin ai termini tal-artikolu 11(3) tal-Kap. 12 tal-Liġijiet ta' Malta, li bis-saħħa tiegħu l-kawża odjerna ġiet assenjata lil dina l-Qorti kif presjeduta meta kienet diġa mħollija għas-sentenza;

Rat l-atti kollha tal-kawża;

Rat id-dokumenti li ġew esebiti in atti;

Qrat ix-xhieda fil-kawża;

Rat il-verbal tal-udjenza tat-28 ta' Frar 2019 fejn il-kawża tħalliet għal-lum għas-Sentenza.

<u>Punti ta' fatti</u>

1. Permezz ta' dawn il-proċeduri, ir-rikorrent qed jattakka n-nota ta' qbid numru 43/2009 (a' fol 4) li permezz tagħha ġie nfurmat li l-vettura tal-għamla Toyota Hilux Vin: PN133JV2508002369 ġiet maqbuda mill-intimat.

2. Din il-vettura ġiet akkwistata mir-rikorrent mingħand id-ditta G.K. Motors ġewwa Dubai. Ma din il-vettura, żewġ vetturi oħra ukoll tal-għamla Toyota Hilux ġew bl-istess mod akkwistati min ħu r-rikorrent Lawrence Ellul u ibnu Kevin Ellul. Dawn il-vetturi ġew ukoll maqbuda mill-intimat u jiffurmaw il-mertu tal-proċeduri għar-rilaxx u d-danni, Rikorsi numri 440/2009 u 441/2009.

3. It-tlett vetturi hekk akkwistati mir-rikorrent, ħuh u ibnu ġew impurtati u ddaħħlu f'Malta flimkien. Għalkemm kif ingħad dawn jiffurmaw il-mertu ta' tlett proċeduri separati, il-fatti marbutin mal-istess huwa identiku.

4. Il-vettura akkwistata mir-rikorrent waslet Malta lejn l-aħħar tas-sena 2005 u l-bidu tas-sena 2006. Hija ngħatat it-timbru tar-rilaxx mill-Awtoritá Dwar it-Trasport (ADT) fis-16 ta' Jannar 2006 (ara Dok A a' fol 38). Skont l-uffiċjal tal-ADT Brian Farrugia, ir-rilaxx tal-vetturi nħareġ "għax mid-dokumenti li kienu provdew is-sinjuri jirriżulta li kollox sewwa" (ara fol 59). Jirriżulta mix-xhieda tal-uffiċjal imsemmi, kif suffragata minn dik tal-ispettur Stephen Mallia, li dawn id-dokumenti ġew spezzjonati u ttimbrati

mill-pulizija fid-9 ta' Jannar 2006 (ara xhieda Brian Farrugia a' fol 59 u xhieda Spettur Stephen Mallia a' fol 71).

5. Brian Farrugia żied jgħid li t-tlett vetturi ġew rilaxxjati kontra garanzija bankarja fl-ammont komplessiv ta' LM12,000 (ara fol 60). Skont l-istess uffiċċjal, iċ-ċekkijiet relattivi li ġew depożitati għal kull waħda mit-tlett vetturi huwa ta' LM3,600 (ara fol 61). Jirriżulta minn din ix-xhieda li permezz ta' dokument datat ħdax il-xahar wara preċiżament fid-9 ta' Novembru 2006, il-Pulizija iddikjarat:

"... *li m'hemmx foul play, il-pulizija qed jgħidulna li waqt l-inspection li għamlu fuq dawn it-tlett vetturi ma sabu l-ebda tempering.*

Il-Qorti: *X'data jġib dak id-dokument, 10 ta' Jannar?* **Xhud:** *9 ta' Novembru 2006*...

Dr. Beppe Fenech Adami: *U għandek dikjarazzjoni ta' ittra minn naħa tal-pulizija, x'qed jgħidu?*

Xhud: *Fejn qegħdin jgħidu illi huma waqt li kellhom meeting mad-direttorat u li ġew imoratati dawn it-tlett vetturi ma sabu l-ebda tempering fihom minn naħa tagħhom u ma hemm l-ebda criminal liability li tista' tieħu l-pulizija fil-konfront tagħhom*" (fol 63).

6. Għalkemm il-vettura ġiet hekk rilaxxjata u ingħatat fil-pussess tar-rikorrent, huwa ma setgħax jagħmel użu minnha peress li l-Awtoritá dwar

it-Transport u l-intimat naqsu milli jirreġistraw u jilliċenzjaw l-istess (ara premessa numru 2 u 3 a' fol 1). Ir-raġuni għal dan kif mogħtija mill-intimat kienet minħabba li kienu għaddejjin investigazzjonijiet mill-Pulizija fuq suspett li dawn it-tlett vetturi kienu misruqa għaliex kienu kważi ġodda u kellhom low mileage (ara affidavit John Ellul a' fol 36 paragrafu 2 u xhieda Spettur Stephen Mallia a' fol 72).

7. Din is-sitwazzjoni baqgħet tippersisti għal tlett snin sakemm fit-18 ta' Frar 2009 l-uffiċjali tal-Fraud Squad tad-Dwana elevaw il-vettura mill-garage tar-rikorrent fi 22, Triq il-Ħarrigiet, Mqabba (ara vehicle withdrawal form a' fol 44, ara wkoll affidavit John Ellul a' fol 37).

8. Xahrejn wara, preċiżament fit-3 ta' April 2009, l-intimat ħareġ in-nota ta' qbid in kwistjoni bin-numru 43/2009 (a' fol 4). F'din in-nota ġie dikjarat taħt "Tagħrif qasir għaliex sar il-Qbid" li l-Vettura ġiet impurtata jew imdaħħla "Bi ksur ta' l-artikolu 60(b) ta' l-Ordinanza tad-Dwana Kap. 37, tal-Liġijiet ta' Malta."

Punti ta' Liġi

9. B'din l-azzjoni ir-rikorrent, bħala sid tal-vettura Toyota Hilux VIN:PN133JV2508002369, qiegħed jitlob dikjarazzjoni li n-nota ta' qbid numru 43/2009 inħarġet illegalment, inġustament, in mala fede, b'mod mhux raġjonevoli, b'mod arbitrarju, u mingħajr ġustifikazzjoni legali effettiva fil-konfront tar-rikorrent u bi ksur tal-artikolu 72 tal-Kap. 37 u

għandha tiġi rrevokata bil-konsegwenza li l-intimat jirrilaxxja l-istess vettura.

10. Huwa evidenti għalhekk li b'din il-proċedura, ir-rikorrent qed jattakka n-nota ta' qbid li ġiet magħmula ai termini tal-artikolu 72 tal-Kap. 37 bil-mezz tal-proċedura stabbilita fl-istess artikolu. Dan l-artikolu jagħti lil kull min ikun sid tal-oġġett maqbud mill-Kummissarju tat-Taxxi r-rimedju speċjali li javżah bil-miktub fi żmien tletin jum mill-qbid, li f'dan il-każ seħħ fit-3 ta' April 2009, li hu jitlob lura l-ħwejjeġ maqbuda jew li huwa beħsiebu jitlobhom lura. Dan l-avviż sar permezz ta' ittra uffiċjali preżentata fl-14 t'April 2009 (a' fol 6) segwita bil-kawża odjerna skont il-proċedura stabbilita fl-artikolu 73.

11. Fis-Sentenza **Priscilla Cassar -vs- Il-Kontrollur tad-Dwana** mogħtija fid-29 ta' Jannar 2010, il-Qorti tal-Appell spjegat li "Dak li trid tara l-Qorti f'dawn il-proċeduri huwa li teżamina ċ-ċirkostanzi tal-każ fid-dawl tal-liġijiet doganali applikabbli u tara jekk ir-rikorrent huwiex intitolat li jieħu "lura l-ħwejjeg hekk konfiskati". ... **<u>Id-dmir tal-Qorti f'dawn iċ-ċirkostanzi hu mhux li tiddikjara valida jew nulla n-Nota ta' Qbid maħruġa mill-intimat ... iżda li teżamina u tiddetermina jekk effettivament kienx hemm il-ksur allegat tad-disposizzjonijiet invokati mill-intimat biex jiġġustifika l-qbid u għalhekk jekk il-qbid tal-oġġetti relattivi kienx legalment ġustifikat</u>**." (emfażi u sottolinear tal-Qorti).

12. Fid-dawl ta' dawn il-kunsiderazzjonijiet legali appena ċitati, l-Qorti sejra tastjeni milli tieħu konjizzjoni tal-ewwel talba tar-rikorrent. Dan peress li f'din il-proċedura stabbilita fl-artikoli preċitati, l-Qorti li trid tara huwa jekk l-attur huwiex intitolat li jieħu lura l-ħwejjeġ hekk konfiskati.

__**Konsiderazzjonijiet**__

13. Fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet legali fuq magħmula din il-Qorti sejra tgħaddi biex tqis jekk il-vettura in kwistjoni tikklassifikax bħala oġġett projbit fit-termini tal-artikolu 60(1)(b) tal-Kap. 37 u għalhekk suġġetta għal konfiska li saret fid-dawl tan-nota ta' qbid numru 43/2009.

14. Mill-atti joħroġ ċar li r-rikorrent mexa perfettament in linea mal-liġijiet doganali applikabbli billi pproduċa d-dokumenti mitluba minnu u ħallas l-garanzija mitluba kif ukoll id-dazju u l-VAT (ara xhieda Brian Farrugia a' fol 59 u 60 u kontro-eżami ta' Frank Tartaglia a' fol 116 u 117).

15. Jirriżulta mill-affidavit ta' Frank Tartaglia (a' fol 92) li l-unika nuqqas tar-rikorrent huwa li ma ppreżentax xi dokumentazzjoni ulterjuri li l-intimat talbu jipproduċi sabiex jissostanzja l-valur kif xtara. Mill-kontro-eżami ta' Frank Tartaglia (a' fol 119 u 120) joħroġ iżda li din it-talba ma saritx b'mod formali iżda biss verbalment lil wieħed mis-sidien tat-tlett vetturi. Is-Sur Tartaglia ma setax jidentifika b'ċertezza dan il-wieħed min kien:

"**Dr. Beppe Fenech Adami:** It-talba li qed tgħid verbali allura taf lil min saret?

Xhud: Ma niftakarx, ma nafhomx bl-amment lil aħwa jiena, looking mingħalija wieħed bil-mustaċċi, mingħalija Joe ma nafx jekk hemmx xi ħadd minnhom Joe ħa nara għax ma nafhomx, John, John naħseb" (ara fol 119).

16. Apparti min hekk dokumentazzjoni ulterjuri m'għandha x'taqsam xejn mal-investigazzjonijiet fuq il-vettura tal-attur li kienu qed isiru mill-Pulizija . F'dan ir-rigward is-segwenti xhieda ghadha rilevanza:

" Dr. Beppe Fenech Adami: *Intom min-naħa tad-dwana rriżultalkom xi ħaġa il-kelma bl-ingliż sinister dwar il-karozzi?*

Xhud: *Le, le normali li nitolbu iżjed dokumenti aħna jiġifieri fil-proċess tagħna jiġjiefieri tax-xogħol normali nitolbuhom iżjed doumenti jiġifieri.*

Dr. Beppe Fenech Adami: *Jiġifieri mhux għax kien hemm għorkitkom għajnejkom fuq dan il-każ?*

Xhud: *Xejn partikolari le, as such le. Kif għidt diġa' peress li kienu karozzi għadhom ġodda għal Malta u ġejjin mhux mixtrijin mingħand id-ditta, mingħand il-manifatturier nitolbuhom iżjed dokumenti."* (fol 121)

17. Minn dan din il-Qorti hija konvinta li r-rikorrent akkwista l-vettura in kwistjoni in buona fede. Ġie ritenut iżda li *"Ladarba l-proċedura ta'*

konfiska hija waħda in rem, l-buona fede tar-rikorrent appellant, ma taffettwax il-validità tal-procedura ta' konfiska, u jekk l-oġġett konfiskat ikun jinstab li jkun bi ksur tal-provvedimenti tal-Ordinanza tad-Dwana [f'dan il-każ l-artikolu 60(b) tal-Kap. 37], id-Direttur appellat kellu s-setgħa li jikkonfiskaha. (Ara f'dan is-sens is-sentenza ta' din il-Qorti tas-27 ta' Frar, 2003, fil-kawza fl-ismijiet ***Cara Limited v. Kontrollur tad-Dwana).****"* (**Richard Darmanin vs. Kontrollur tad-Dwana illum Direttur Ġenerali Dwana**, Qorti tal-Appell, 31 ta' Jannar 2019; ara wkoll f'dan is-sens il-ħames eċċezzjoni tal-intimat a' fol 11).

18. Madanakollu, fis-sentenza **Priscilla Cassar -vs- Il-Kontrollur tad-Dwana** supra, l-Qorti tal-Appell irriteniet li fl-eżaminazzjoni ta' jekk effettivament kienx hemm ksur tad-disposizzjoni invokata mill-intimat biex jiġġustifika l-qbid, f'dan il-każ l-artikolu 60(b) tal-Kap. 37, il-Qorti għandha essenzjalment tikkonsidra l-komportament tal-allegat vjolatur:

"Il-qrati jridu jikkunsidraw iċ-ċirkostanzi kollha tal-każ sabiex jiddeċiedu kienx hemm ksur tar-regolamenti, ***u m'għandhomx japplikaw l-istess b'mod robotiku mingħajr ma jqisu l-komportament ta' dak li jkun****.* ***Biex wieħed jiddeċiedi jekk ġewx vjolati jew le d-disposizzjonijiet tal-liġi, irid jitqies l-aġir tal-allegat vjolatur****, tant li din il-Qorti fil-kawża* ***Camilleri v. Kontrollur tad-Dwana****, deċiza fit-13 ta' Mejju 1985, kienet osservat li l-konfiska ma toperax f'każ ta' negliġenza jew żball ġenwin, u* ***li hemm bżonn l-element intenzjonali biex topera l-konfiska.*** *Fil-fatt, l-*

Artikolu 61 tal-imsemmija Ordinanza, li titkellem fuq konfiska f'każ li tkun tirriżulta diskrepanzi fil-kwantita` tal-oġġetti importati, jew fil-valur tal-istess, fis-sub-artikolu (2) jipprovdi li m'għandux ikun hemm din il-konfiska jekk ikun jirriżulta li "d-diskrepanza tkun ġiet minħabba fi żball genwin." Biex jigi konstatat jekk kienx hemm "zball genwin", trid issir analiżi tal-kompartament kollu tal-importatur, biex il-Qorti tkun tista' tara jekk, fil-fatt, l-allegat ksur tad-disposizzjonijiet tal-liġi kienx wieħed intenzjonali jew le." (emfażi u sottolinear ta' din il-Qorti).

19. Din il-Qorti taqbel perfettament ma dak ritenut mill-Qorti tal-Appell f'din is-Sentenza. Li l-komportament tal-allegat vjolatur għandu jiġi kkunsidrat mill-ottika legali ta' jekk hemmx ksur fil-liġi doganali kif invokata mill-intimat. Irid jiġi eżaminat mhux biss dak rifless fl-artikolu 61 tal-Kap 37 imsemmi fis-Sentenza ċitata iżda wkoll dak li jiddisponi l-artikolu 62 tal-istess Kap 37 tal-liġijiet ta' Mlata.

20. Is-sub-inċiż (a) ta' dan l-artikolu 62 fil-fatt jirrendi passibbli lil min jimporta jew idaħħal f'Malta oġġetti pprojbiti għall-proċeduri penali li jimportaw piena ta' multa jew għall-multa u priġunerija flimkien. Allura jekk skont l-intimat, ir-rikorrent importa oġġett ipprojbit bi ksur tal-artikolu 60(1)(b) tal-Kap 37, dan kellu jitressaq il-Qorti minħabba ksur tal-Ordinanza tad-Dwana taħt l-artikolu 62(a). Minn dan kollu ma ġara xejn u dan peress ma rrisultax li r-rikorrent mexa b'mod frawdolenti. Anzi jidher li kien konformi mal-liġijiet doganali. Dan iwassal għal konklużjoni li

sabiex vettura misruqa titqies oġġett ipprojbit li għandu jkun soggett għall-konfiska fit-termini tal-artikolu 60(1)(b), l-aġir tal-allegat vjolatur, f'dan il-każ ir-rikorrent, irid ikun wieħed in kontravenzjoni tal-Ordinanza.

21. Jirriżulta mill-provi li r-rikorrent ma kiser l-ebda dispożizzjoni doganali tant li, kif joħroġ mix-xhieda ta' Brian Farrugia, permezz ta' ittra datata 9 ta' Novembru 2006, il-Pulizija ddikjarat "... *li m'hemmx foul play, il-pulizija qed jgħidulna li waqt l-inspection li għamlu fuq dawn it-tlett vetturi ma sabu l-ebda tempering ... qegħdin jgħidu illi huma waqt li kellhom meeting mad-direttorat u li ġew importati dawn it-tlett vetturi ma sabu l-ebda tempering fihom minn naħa tagħhom u ma hemm l-ebda criminal liability li tista' tieħu l-pulizija fil-konfront tagħhom*" (fol 63).

22. In konformitá ma' dak li ingħad li ġie dikjarat f'din l-ittra, l-Ispettur Stephen Mallia fix-xhieda tiegħu (a' fol 73) jistqarr is-segwenti:

"*Issa, rigward l-importaturi, jiena kont investigajthom, kont ħadtilhom diversi stqarrijiet però waħda kien irriżultali li fil-fatt ma daħlux mil-pajjiż li huwa rapportati misruqin iżda kienu deħlin minn Dubai li huwa allura pajjiż differenti.* ***U fl-ebda stadju lili ma rriżultali mill-istqarrijiet li ħadtilhom li dawn kienu jafu li kienu misruqin.*** *Jekk nitkellmu fuq il-prezzijiet, għalkemm irrid nagħmel naturalment referenza, però l-prezzijiet huma kompetittivi ħafna fis-suq tal-vetturi 2nd hand u huwa diffiċli għall-pulizija biex tasal għax-xjenza minħabba l-prezz"* (emfażi u sottolinear ta' din il-Qorti).

23. Hija l-fehma ta' din il-Qorti għalhekk, li ladarba r-rikorrent ma kiser l-ebda dispożizzjoni doganali, l-Kontrollur ma setgħax jaqbad il-vettura u jqiegħda taħt il-kustodja tiegħu fuq sempliċi senjalazzjoni mill-Interpol ta' Kuala Lumpur li din ġiet misruqa mill-Malasja (a' fol 74). L-Ordinanza tad-Dwana imkien ma tagħti l-fakultá lill-intimat li jirrikorri għal dak it-tip ta' rimedju meta r-rikorrent qua importatur ma jkun kiser l-ebda dispożizzjoni doganali. L-Ispettur stess jirrikonoxxi dan meta fix-xhieda tiegħu jispjega x'għamel wara s-senjalazzjoni mill-Interpol Malajsjana li din il-vettura kienet insterqet minn hemm:

*"**Xhud:** ...Imbagħad kienu fl-istess korrispondenza, qed jgħidulna: Grateful if you could kindly let us know the proceedings to bring the stolen vehicles back to our country and to hand it over to the rightful owners.*

***Dr. Beppe Fenech Adami:** U int wara dak inhar, x'kont għamilt?*

***Xhud:** Naturalment aħna nkunu bqajna għaddejin b'dawn id-diskussjonijiet magħhom, kollna nfurmajnihom wkoll li in vista l-vetturi ma kunux ġew mill-pajjiż dirett illi lanqas kienu fil-pussess tal-pulizija għaliex dawn qatt m'erfajnihom bħala pulizija u **anke minħabba li aħna ma stajniex insibu criminal liability fil-konfront tal-impurtaturi allura dan għalina kien sa ċertu punt każ ċivili u jekk riedu setgħu huma jfittxu l-min esporthom minn ġo Dubai jew inkella l-esportaturi stess Maltin**" (fol 78) (emfażi u sottolinear ta' din il-Qorti).*

24. Il-Qorti żżid tgħid, li l-Ordinanza tad-Dwana mhux talli ma tagħti l-ebda fakultá lill-Kontrollur li jaqbad il-vettura , iżda talli tipprekludih milli jagħmel dan fi stadju fejn, bħal dan il-każ, l-importazzjoni kienet ġiet milqugħa bir-rilaxx tal-vettura f'idejn l-attur. Tabilħaqq, ladarba il-vettura kienet ġiet rilaxxjata, l-vettura ma setgħetx tiġi pprivata mir-reġistrazzjoni u l-liċenzjar. Wisq iżjed ma seta l-Kontrollur jaqbad il-vettura mingħajr mandat taħt il-firma tal-Avukat Ġenerali jew tal-Maġistrat hekk kif impost fl-artikolu 71 tal-Kap 37 tal-ligijiet ta' Malta . Bil-fatt li l-Kontrollur aġixxa mingħajr l-awtorizzazzjoni rikjesta fl-artikolu msemmi, l-qbid minnu tal-vettura mhux biss ma huwiex ġustifikat iżda huwa wkoll wieħed illegali. F'dan ir-rigward il-Qorti tinnota ukoll li r-raġuni mogħtija għall-qbid hija għal kollox ġenerika u vaga. Il-Qorti temmen li din għandha tkun aktar speċifka u dan sabiex tqiegħed lill-individwu f'posizzjoni li jkun jista' jirregola ruhu tajjeb skont il-liġi.

Danni

25. Din il-Qorti issa sejra tikkunsidra t-talbiet rikorrenti għal-likwidazzjoni u ħlas tad-danni fid-dawl tal-aħħar eċċezzjoni numru 7 tal-intimat (a fol 12). L-eċċezzjoni hija fis-sens li *'kwalunkwe talba għal danni kontra għemil amministrattiv, nkluż din, trid tkun deċiża fid-dawl tal-artikolu 469A tal-Kap. 12'*.

26. Din l-eċċezzjoni diġa ġiet metikolożament trattata mil**l-Qorti Ċivili Prim' Awla per Imħallef Joseph R. Micallef fis-sentenza Cutrans**

Limited vs Kontrollur tad-Dwana mogħtija fis-16 ta' Mejju 2002 bil-mod kif ġej:

"*Illi l-Qorti, wara li fliet l-azzjoni mibdija, u qisitha fid-dawl tal-artikoli relattivi tal-Kap 37 u tal-artikolu 469A tal-Kap 12, issib li l-eċċezzjoni preliminari għandha mis-sewwa;*

Illi skond id-dispożizzjonijiet tal-artikolu 469A tal-Kodiċi tal-Organiżżazzjoni u Proċedura Ċivili, hemm dak li jgħid li f'azzjoni ta' stħarriġ ġudizzjarju ta' azzjoni amministrattiva, min jagħmel il-kawża jista' jinkludi fit-talbiet tiegħu talba għall-ħlas tad-danni mġarrba liema talba tkun imsejsa fuq ir-responsabbilta' allegata tal-awtorita' pubblika li tkun għamlet delitt jew kważi delitt li joħroġ mill-att amministrattiv (Art 469A(5) tal-Kap 12). ***Il-kliem tal-liġi juri bla xkiel ta' xejn li, sabiex jista' wieħed jitlob il-ħlas tad-danni, il-kawża jeħtieġ li "ssir bis-saħħa ta' dan l-artikolu". Ir-rikors tal-lum sar taħt id-dispożizzjonijiet tal-Kap 37 u mhux taħt l-artikolu 469A tal-Kap 12. Huwa minnu li, kif ġie għadd ta' drabi deċiż, fl-azzjoni ta' stħarriġ ġudizzjarju ta' azzjoni amministrativa jistgħu jsiru azzjonijiet li jinkludu dik ta' likwidazzjoni u kundanna ta' ħlas ta' danni, imma biex dan iseħħ, dejjem jibqa' l-fatt li l-azzjoni ewlenija tkun dik li tiddikjara l-azzjoni jew għamil amministrativ bħala ma jiswiex, jiġifieri null****; ...*

Illi l-azzjoni rikorrenti nbdiet wara li, skond ma jingħad fil-premessi tar-rikors, il-kumpannija rikorrenti għarrfet lill-intimat li hija kienet qegħda

titolbu jeħles it-trakk tagħha minn taħt l-awtorita' u li, fin-nuqqas, kienet qegħda tirriserva kull jedd mogħti lilha taħt l-artikolu 73 tal-Kap 37 "għad-danni". ... l-artikolu 73 ma jagħmel l-ebda riferenza għal xi likwidazzjoni ta' danni fil-proċedura speċjali maħsuba skond dik il-liġi speċjali;

Illi dan kollu juri, fil-fehma meqjusa ta' din il-Qorti, li l-azzjoni rikorrenti setgħet timmira biss għar-rilaxx minn idejn l-intimat tat-trakk maqbud minnu, u dan wara li l-Qorti tkun soddisfatta li għandha tordna tali ħelsien. Taħt din il-proċedura speċjali, r-rikorrent ma għandux jitħalla jressaq azzjoni oħra li l-liġi tħares b'mod u b'regoli speċjali;" (emfażi u sottolinear ta' din il-Qorti).

27. F'dan ir-rigward il-Qorti tagħmel referenza għal dak li jiddisponi artiklu 74 tal-Kap 37 tal-liġijiet ta' Malta. Din il-liġi tammetti xi xorta ta' kumpens u tipprovdi speċifikament għar-riparazzjoni għall-ħsara li jkun sofra l-individwu. Dan pero' irid isir fuq talba tal-individwu u skont il-proċedura stabbilita f'dan l-artiklu. Dan huwa għalhekk indikattiv li sa fejn jirrigwarda t-talba għad-danni, fid-dawl ta' dak li jipprovdi artiklu 74(3) tal-istess liġi, din ma tistax issir f'dawn il-proċeduri salv għal kull rimedju ieħor li l-individwu jista' jkollu skont il-liġi jekk ikun il-każ.

28. Għal dawn l-istess raġunijiet hekk senjalati fis-sentenza ċitata il-Qorti sejra tqis l-aħħar eċċezzjoni tal-intimat bħala waħda mistħoqqa u sejra tilqagħha.

Decide

Għaldaqstant u għar-raġunijet fuq imsemmija, il-Qorti qiegħdha taqta' u tiddeċiedi din il-kawża billi;

Tastjeni milli tieħu konjizzjoni tal-ewwel talba rikorrenti u tillibera lill-intimat mill-osservanza tal-ġudizzju rigward l-istess għaliex din ma tinkwadrax ruħha fl-ambitu tar-rimedju pprovdut bl-artikoli 72 u 73 tal-Kap. 37 tal-Liġijiet ta' Malta.

Tilqa' t-tieni talba rikorrenti u **tordna** lill-intimat sabiex jirrilaxxja b'effett immedjat il-vettura tal-marka Toyota Hilux VIN:PN133JV2508002369 a favur tar-rikorrenti.

Tilqa' s-sebgħa eċċezzjoni tal-intimat u konsegwentement **tastjeni milli tieħu konjizzjoni tat-tielet, raba u ħames talbiet** rikorrenti u tillibera lill-intimat mill-osservanza tal-ġudizzju dwar l-istess.

Fiċ-ċirkostanzi spejjeż tal-kawża, inkluż tal-ittra uffiċċjali tal-14 t'April 2009, għandhom ikunu sopportati mill-intimat.

Imħallef Toni Abela

Deputat Reġistratur